

CUPRINS

Nota editorului	7
Prefață	9
MERSUL PE FRÂNGHIE. POVESTEA CELOR DOI CRIMINALI ȘI A REGELUI	15
SIMPLI JUCĂTORI. SAMURAIUL FURIOS ȘI TRAVERSAREA RÂULUI	51
SĂ NU ȘTII ESTE CEL MAI BINE. CUM A AJUNS ACASĂ MAESTRUL ZEN HOGEN RĂTĂCIND FĂRĂ NICI O DIRECȚIE	85
NU BĂGA ÎN SEAMĂ. POVESTEA ILUMINĂRII SUBITE A UNEI GOSPODINE	115
NUMAI AURUL. HOȚUL NERUȘINAT DIN PIAȚA DIN CH'I	149
BUDDHA CU NASUL NEGRU. CUM A PÂNGĂRIT O CĂLUGĂRIȚĂ ZEN FRUMOASA EI STATUIE DIN AUR	181

OMUL CARE IUBEA PESCĂRUȘII. ...ȘI DE CE AU ÎNCETAT ACEȘTIA SĂ SE MAI JOACE CU EL	209
--	-----

ÎN CĂUTAREA COMORII. CUM A OBȚINUT RABINUL EISIK BANII PENTRU CASA SA DE RUGĂCIUNE	237
--	-----

NICI EU NU VĂ CONDAMN MUȚIMEA FURIOASĂ ȘI FEMEIA ADULTERĂ	273
--	-----

MORT CU DEMNITATE. MOARTEA IEȘITĂ DIN COMUN A MAESTRULUI FUGAI	313
--	-----

STAREA CORECTĂ DE SPIRIT. CUM ȘI-A SALVAT MAESTRUL SHOJU SATUL DE LUPI ..	347
--	-----

DACĂ VREȚI SĂ AJUNGEȚI LA DUMNEZEU, RÂDEȚI. „CHINEZUL FERICIT“ ȘI SACOȘA SA CU DULCIURI	379
--	-----

MERSUL PE FRÂNGHIE

POVESTEA CELOR DOI CRIMINALI ȘI A REGELUI

Despre încredere și credință, și despre diferențele dintre acestea

Odată, când hasidiștii erau adunați laolaltă, într-o stare de comuniune sufletească, rabbi Israel li s-a alăturat cu pipa în mână. Văzând că este atât de prietenos, l-au întrebat:

– Spune-ne, dragă rabbi, cum trebuie să-i slujim lui Dumnezeu?

Rabinul a rămas surprins de această întrebare și le-a răspuns:

– De unde să știu eu?

După care le-a spus următoarea poveste:

„Au fost odată doi prieteni apropiați ai regelui, care au fost acuzați de crimă. Tribunalul i-a condamnat la moarte,

dar pentru că îi iubea atât de mult, regele și-a propus să le arate clemență. Nu putea însă să-i achite direct, căci nici chiar un rege nu se află mai presus de lege. De aceea, le-a dat următoarea sentință: o frânghie urma să fie întinsă deasupra unei prăpăstii, iar cei doi criminali trebuiau să treacă pe ea de pe o parte pe cealaltă a abisului. Celui care ar fi reușit i s-ar fi acordat grațierea.

S-a făcut cum a poruncit regele, iar primul dintre criminali a reușit să treacă cu bine de partea cealaltă a prăpăstiei.

Cel de-al doilea, aflat încă în fața frânghiei, i-a strigat tovarășului său:

– Spune-mi, prietene, cum ai reușit să faci acest lucru?

Celălalt i-a răspuns:

– Nu am nici o idee. Tot ce pot să-ți spun este că ori de câte ori simțeam că mă dezechilibrez într-o anumită direcție, mă înclinam rapid în direcția opusă.

Existența este prin esența ei paradoxală. La baza ei stau principiile contrare. Ea nu reprezintă altceva decât un echilibru între aceste principii opuse. Cel care învață cum să le echilibreze ajunge să înțeleagă ce înseamnă viața, să-l cunoască pe Dumnezeu. Secretul constă în păstrarea echilibrului.

Înainte de a analiza această poveste, doresc să vă spun câteva lucruri... Mai întâi de toate, vreau să precizez că noi am fost crescuți în spiritul logicii aristotelice, care este prin natura ei liniară, unidimensională. Viața nu este însă aristotelică. Ea este hegeliană. Logica ei nu este liniară. Ea

este dialectică. Procesul vieții este dialectic: un conflict între opuși, dar simultan și o întâlnire între aceștia. Ea oscilează în permanență între teză și antiteză, între antiteză și sinteză, după care sinteza devine din nou o teză și procesul o ia de la capăt.

Dacă Aristotel ar avea dreptate, pe pământ nu ar exista decât bărbați, nu și femei, sau numai femei, fără bărbați. Dacă lumea ar fi construită după principiile lui Aristotel, nu ar exista decât lumină, fără întuneric, sau invers, numai întuneric, fără lumină. Așa sună logica aristotelică. Ar exista numai viață, fără moarte, sau numai moarte, fără viață, dar în nici un caz amândouă simultan.

Viața nu are însă nimic de-a face cu logica aristotelică. Ea nu este posibilă decât datorită morții, datorită existenței contrariilor: a bărbatului și a femeii, a principiilor *yin* și *yang*, a succesiunii zilelor și nopților, a urii și a iubirii. Viața este o sinteză a acestor contrarii.

Este foarte important să meditați asupra acestei realități, căci logica aristotelică este adânc înrădăcinată în mintea voastră. Întregul sistem de educație modern este clădit pe logica aristotelică, deși avanposturile științei și-au dat de mult seama că aceasta este depășită. Vârfurile de lance ale științei au renunțat la Aristotel, reușind să se apropie de existență. De aceea, știința modernă înțelege că viața nu este logică, ci dialectică.

Am auzit o poveste.

Știați că pe Arca lui Noe actele amoroase erau interzise?

După ce potopul a trecut, perechile de animale au început să părăsească arca, sub privirea scrutătoare a lui Noe. Când, în sfârșit, prin fața sa au trecut motanul Tom și perechea sa, sprâncenele lui Noe s-au ridicat uluite văzând în urma celor doi o sumedenie de pisoii. Motanul i-a spus, spășit:

– Dumneavoastră credeți că ne batem, domnule!

Noe era probabil un adept al lui Aristotel. Motanul știa însă mai bine ce înseamnă viața.

Iubirea este un fel de luptă. De fapt, chiar este o luptă. Fără luptă, iubirea nu ar putea exista. La prima vedere, ele par opuse. Doi îndrăgostiți nu ar trebui să se certe niciodată. Pare logic. Cum poți să te lupți cu cineva atunci când îl iubești? Intellectul nu poate avea îndoieli în această privință: cei care se iubesc nu ar trebui să se lupte niciodată. Și totuși, toți îndrăgostiții fac acest lucru. Ei nu sunt altceva decât niște dușmani intimi. Conflictul dintre ei nu încetează niciodată. Energia iubirii se naște chiar din acest conflict. Ce-i drept, iubirea nu înseamnă numai ceartă, numai luptă. Deși își trage rădăcinile din conflict, ea ajunge să îl transeandă. Conflictul nu o poate distruge. Iubirea supraviețuiește conflictului, dar nu ar putea exista fără acesta.

Priviți cu atenție viața. Aceasta nu este aristotelică sau euclidiană. Dacă o veți privi cu luciditate, fără să o filtrați forțat prin logica voastră strâmtă, veți fi surprinși să constatați că toate principiile contrare sunt complementare. Tensiunea care există între ele reprezintă însăși temelia existenței. Fără ea, viața ar dispărea. Gândiți-vă cum ar arăta

o lume în care moartea nu ar exista deloc... Chiar dacă mintea vă va spune că „În această lume, viața ar exista de-a pururi“, aceasta nu este decât o amăgire. Fără moarte, viața va dispărea la rândul ei. Cele două nu pot exista una fără cealaltă. Moartea este solul pe care crește viața. Ea o colorează, îi conferă pasiune și intensitate.

De aceea, moartea nu se împotrivesc vieții. Ea este implicată direct în procesul vieții. Orice om care dorește să trăiască autentic trebuie să învețe să moară continuu, într-un mod la fel de autentic. El trebuie să păstreze echilibrul între viață și moarte, rămânând tot timpul la mijloc. Această cale de mijloc nu este deloc statică; nu se pune problema să atingi o anumită stare, și gata! S-a terminat, nu mai ai nimic de făcut. Această viziune este stupidă. Echilibrul nu poate fi atins o dată pentru totdeauna. El trebuie reatins din nou și din nou.

Este o realitate simplă, dar greu de înțeles de către mintea umană, căci aceasta a fost educată după un model care nu are nici o legătură cu viața reală. Voi credeți că dacă ați cunoscut starea de meditație, nu mai aveți nimic de făcut, că veți putea menține de-a pururi această stare. Vă înșelați. Meditația nu este un proces static. Ea reprezintă o stare de echilibru, care trebuie reatinsă din nou și din nou. Cu cât o veți practica mai mult, cu atât mai ușor vă va fi să o atingeți, dar nu o veți putea păstra niciodată de-a pururi, ca și cum ați păstra-o în buzunar. Ea trebuie cucerită în fiecare moment; numai atunci vă va aparține cu adevărat. Nu există loc de odihnă. Nu puteți spune: „Gata, am meditat și mi-am dat seama că nu mai trebuie să fac nimic. Mă pot odihni în

sfârșit“. Viața nu crede în odihnă. Ea reprezintă o mișcare continuă, din perfecțiune în perfecțiune.

Ascultați cu atenție aceste cuvinte: din perfecțiune în perfecțiune. Viața nu este niciodată imperfectă. Ea este întotdeauna perfectă, dar perfecțiunea are grade diferite. Oricât de perfect ar fi ceva, există întotdeauna o formă și mai desăvârșită. Din punct de vedere logic, această afirmație pare absurdă.

Am citit o anecdotă...

Un bărbat a fost acuzat că a folosit bani falși pentru a-și plăti o factură. În fața judecătorului, el s-a apărat, spunând că nu știa că banii erau falși. Când judecătorul i-a cerut dovezi, el a recunoscut:

– Ca să fiu sincer, am furat acei bani. Credeți că i-aș mai fi furat dacă aș fi știut că sunt falși?

După ce a cumpănit lucrurile, judecătorul l-a discolpat de acuzația de falsificare de bani, dar l-a acuzat de hoție.

– Ce-i drept, am furat banii, a admis acuzatul. Dar banii falși nu au valoare legală. De când este o crimă să furi ceva lipsit de valoare?

Nimeni nu a putut găsi vreo fisură acestei logici, așa că omul a fost eliberat.

Această logică nu funcționează însă în cazul vieții. Ea nu te lasă să scapi la fel de ușor.

Dintr-o capcană juridică poți scăpa cu ajutorul logicii, căci justiția este clădită pe logica aristotelică. De aceea, poți folosi aceeași logică pentru a scăpa de o acuzație. Viața nu îți

va permite însă niciodată să scapi la fel de ușor, cu ajutorul logicii, al teologiei, al filozofiei, al inteligenței intelectuale. Nu poți scăpa de viață (adică nu o poți transcende) decât cu ajutorul experienței directe.

Există două feluri de oameni religioși. Cei din prima categorie sunt copilăroși; ei își doresc un Dumnezeu cu o figură paternă. Acest gen de oameni sunt imaturi. Nu se pot descurca singuri, așa că au nevoie de un Dumnezeu exterior. Nu spun că acesta nu există; spun doar că ei au nevoie de el. Chiar dacă nu ar exista, mințile imature l-ar inventa, căci au această nevoie psihologică. Nu se pune problema dacă Dumnezeu există sau nu; el împlinește pur și simplu o necesitate.

În Biblie se spune că Dumnezeu l-a creat pe om după chipul și asemănarea sa, dar ar fi mai corect să afirmăm contrariul: omul l-a creat pe Dumnezeu după chipul și asemănarea sa. Așa se și explică de ce imaginea lui Dumnezeu se schimbă de la o epocă la alta. Ea evoluează în funcție de nevoile oamenilor. Fiecare țară are propria sa imagine despre Dumnezeu, căci oamenii diferă de la o regiune geografică la alta. De fapt, fiecare om are o imagine diferită despre Dumnezeu, căci nu există doi oameni care să semene întru totul.

Așadar, prima categorie de oameni religioși îi include pe cei imaturi. Religia lor nu este o religie adevărată; este o ramură a psihologiei. O religie care nu reprezintă decât o ramură a psihologiei nu reprezintă însă altceva decât un vis, o dorință. Ea nu are nimic de-a face cu realitatea.